

אזמרה לשמך

פסקי הלכות ותשובות מפי מוריננו הגדול רבי עמרם פריד שליט"א

דיני מצטער בסוכה

גדר מצטער הפטור מן הסוכה

שאלה: באיזה אופן נחשב אדם בגדר מצטער ופטור משיבת סוכה.

תשובה: פטור מצטער הוא רק באדם שבנה סוכה שהיתה ראויה לו לשבת בה באכילה ושינה, ורק שבמהלך ימי הסוכות התחדש מקרה הגורם צער לשבת בסוכה זו, שבאופן זה פטור משיבת בסוכה¹, אבל אם מתחילה בנה סוכה שיש צער לשבת בה בסוכות, וכגון שמצוי בעלי חיים וזוחלים שנפשו קצה בהם ומחמת כן אינו יכול לישון בסוכה זו, אין לו פטור מצטער, ובן ספרד צריך לישב בסוכה זו, ובן אשכנז ראוי שיחמיר לילך לסוכה אחרת שאין בה צער, כיון שלפי דעת הרמ"א אף אם יישב בסוכה זו אינו יוצא ידי חובה².

מצטער מחמת חום

שאלה: אדם שרגיש לחום ורגיל תמיד לישון במקום ממוזג במיזוג אוויר עד שאינו נרדם כלל בלא מזגן, האם פטור משיבת הסוכה כשאין בה מזגן.

תשובה: אינו רשאי לישון מחוץ לסוכה, שאין בזה פטור מצטער, משום שחייב להתקין מזגן בסוכתו, שבלא שיתקין בה מזגן אינה ראויה לדיוור עבורו ונחשב כאילו לא בנה סוכה, וחייב להצניע עבור זה חומש מנכסיו ככל שאר מצוות עשה³.

שאלה: אדם שרגיש לחום היום וכשעולה על יצועו בשינת הצהרים אינו נרדם בלא מזגן מחמת חום היום, אולם בשאר זמני היום יכול להרדם בלא מזגן, האם רשאי לישון שינת הצהרים מחוץ לסוכה.

תשובה: יכול להקל לישון שינת הצהרים מחוץ לסוכה, שהרי שינה זו בסוכה בלא מזגן צער היא לו ומצטער פטור מן הסוכה, ואין זה נחשב שלא בנה סוכה הראויה לדיוור, כיון שברוב שעות היום ראויה סוכה זו למגורים עבורו⁴.

מצטער מחמת רעש

שאלה: תלמיד ישיבה הנמצא בישיבה בליל הושענא רבה וחפץ ללון בסוכת הישיבה אבל אינו יכול להרדם מחמת קול הלימוד שיש בסוכת הישיבה, האם נחשב מצטער ורשאי ללון בחדרו מחוץ לסוכה.

מצות סוכה באכילה ושינה, ורק שנוגד לו צער אחר כך בתוך ימי הסוכות, אבל אם מתחילה העמיד סוכתו במקום שאינו ראוי לישב שם בלא צער, אין זה נחשב שבנה סוכה כיון שסוכה היא המקום שאפשר לדור בה כעין שנוחש בלא צער, וכיון שנוחש שלא בנה סוכה ממילא מחויב במצות סוכה ועליו לטרוח למצוא סוכה ככל טרחה שחייב אדם לטרוח כדי לקיים מצוות עשה. וכן פסקו הטור השלחן ערוך והרמ"א (סימן תרמ"ט ס"ד). ומטעם זה מי שאינו יכול לישון כלל בלא מזגן הרי שסוכה בלא מזגן אינה ראויה לדיוור עבורו, והרי זה כמי שלא בנה סוכה הראויה לדיוור ולפי דעת השלחן ערוך חייב לישון בסוכה זו שאין לו פטור מצטער כיון שהכנסו כיון שהכנסו לעצמו לצער זה, ולפי דעת הרמ"א אסור לו לישן בסוכה זו שאינה נחשבת סוכה, אבל חייב הוא לישון בסוכה אחרת, שהרי חובת בניית סוכה עליו שנמצא שלא בנה סוכה כשרה כלל.

ואולם לכאורה יש להעיר על כך מדברי מהר"ח אור זרוע (או"ח סימן קצד) שכתב שבכך שאמרה התורה לעשות סכך מפסולת גורן ויקב אף שאפשר שיכנסו בהם גשמים והיה האדם מצטער ופטור, וכן מכך שחתן פטור מן הסוכה ואינו חייב לעשות סוכה גדולה הראויה לצרכיו, וכן מכך שרבה התיר לרב אחא בר אדא לישון מחוץ לסוכה משום סירחא דרגישתא כמבואר בגמרא (סוכה כ"ח ע"א), אבל אצל צריכה להיות ראויה לכל דיוור, הרי שאף שצריכה הסוכה להיות ראויה לדיוור מכל מקום אינה צריכה להיות ראויה לדיוור חשוב ככל דירת קבע אלא כדירת עראי היא, וכן מבואר מדברי הרמ"א (סימן תרל"ט ס"א) שכתב שטעם המקלם שלא ללון בסוכה הוא משום שאין מקום בסוכת הרבים לכל אחד לישן עס אשתו, ובלא אשתו צער הוא לו, ופטור מללון בסוכה משום מצטער, ולכאורה יש להקשות מה טעם לא נחייבנו לבנות סוכה לעצמו שתהיה ראויה לדיוור עס אשתו, ומוכח שאין חובת בניית הסוכה מחייבת אלא בניית דירת עראי. וכן מבואר מדברי הפרי מגדים (סימן תרל"ט ס"ק יג) שכתב שאשרי מי שמתקין תנור בסוכתו כדי שלא יפטר ממנה, ומשמע שאין חיוב מעיקר הדין להעמיד סוכתו באופן שתהיה ראויה לדיוור בזמן הצנה, ואם כן לכאורה הוא הדין גם בזמן החום שרק חומרא ודיוור לעשות מזגן בסוכה. אמנם נראה שיש לחלק בין תנורים בזמנים שהיו בכניין גמור בסוכה (סימן תרמ"ט ס"ד) שאף שמי שכבד נרות שבסוכתו פטור מן הסוכה ואינו לבנות סוכה אלא בכניין עראי, אולם בזמנים שמצוי מזגן ניד שבקל אפשר להביאו לסוכה ואינו בניין קבע, הרי שאין הבאתו מוגדרת דירת קבע ומי שאינו יכול לישון אף מעט בלא מזגן חייב להביא מזגן ניד לסוכתו כדי שתהיה ראויה לדיוור שלו. ויש לדמות הדברים לדברי הביכורי יעקב (סימן תרמ"ט ס"ק יג) והחכם סופר (סימן תרמ"ט ס"ד) שאף שמי שכבד נרות שבסוכתו פטור מן הסוכה ואינו צריך לילך לסוכת חבירו משום שצער לאדם לישון בסוכת חבירו, מכל מקום מי שאין לו מקום בחצירו לבנות סוכה חייב לילך אצל אחים לבנות לו סוכה שם, שאין בזה פטור מצטער, ומבואר שחייב אדם לטרוח לבנות לעצמו מקום הראוי לדיוור, וכמו כן לענין התקנת מזגן בסוכה.

⁴ כתב רש"י (סוכה כ"ח ע"ב ד"ה צערא) שבאופן שיש צער בשיבת סוכה מחמת החום נאמר בו דין מצטער פטור מן הסוכה, ומטעם זה אדם שרגיש לחום היום ומתקשה להרדם במקום החום הרי זה מצטער ופטור מן הסוכה, ואין לחייבו משום שלא עשה סוכה הראויה לדירה, שכיון שסוכה זו שבנה ראויה היא לו לקיום דיוור על ידי שיאכל בה ועל ידי שישן בה לינת הלילה, הרי שנחשב שבנה דירת סוכה, ואין בכך שאינו יכול לישן בה אף ביום לחסר בשם דירה שבה שהרי ראויה היא לו לרוב צרכי המגורים ודומה הדבר לדברי מהר"ח אור זרוע (או"ח סימן קצד) שכתב שכיון שסוכה דירת עראי היא, משום כן אין חובה לעשות אלא סוכה הראויה לדיוור עראי, אבל אינה צריכה להיות ראויה לכל דיוור.

¹ ושעור הצער הפטור מחובת ישיבה בסוכה מצונו במדרכי (סוכה פ"ב רמז תשמ) ובמהר"ל (הלכות סוכה סימן יט) שכתבו שהוא כן שהיה יוצא מביתו מחמת צער זה. וכתבו האלף המגן (סימן תרכ"ט ס"ק יח) והחיי אדם (כלל קמז) שאף צער שהיה יוצא מחדר שנמצא בו לחדר אחר בכלל צער שהיה יוצא מביתו הוא, ופטור בפטור מצטער ואין צורך צער שהיה יוצא מחמתו לחוץ לגמרי. וכן פסק הרמ"א (סימן תרל"ט ס"ה). וראה בהמשך הדברים פירוט המקרים הנכללים בכלל גדר מצטער שהיה יוצא מחדרו, וכגון אם יש בסוכה רעש משמחות בית השואבה וכדומה המונע ממנו להרדם, שבכלל פטור מצטער הוא, וכן צער מבעלי חיים שבאו פתאום למקום הסוכה ומבהילים אותו, ועוד כיוצא בזה.

² כתב היראים (מצוה תכא) שאין פטור מצטער אמור אלא במי שהעמיד תחילה סוכתו במקום הראוי לו לקיום מצות סוכה באכילה ושינה, ורק שנוגד לו צער אחר כך בתוך ימי הסוכות, אבל אם מתחילה העמיד סוכתו במקום שאינו ראוי לישב שם בלא צער, אין זה נחשב שבנה סוכה כיון שסוכה היא המקום שאפשר לדור בה כעין דירתו בלא צער, וכיון שנחשב שלא בנה סוכה ממילא מחויב במצות סוכה ועליו לטרוח למצוא סוכה ככל טרחה שחייב אדם לטרוח כדי לקיים מצוות עשה. וכן כתב הרא"ש (סוכה פ"ב סימן יב) וכן פסקו הטור השלחן ערוך והרמ"א (סימן תרמ"ט ס"ד). ואולם מצונו חילוקים בלשון הראשונים בזה: היראים (שם) והמרדכי (סוכה פ"ב) כתבו שכל שאין הסוכה ראויה לאחד מאופני הישיבה אינו יוצא בה כלל, והיינו שאם אינה ראויה לאכילה אינו יוצא בה אף בשינה וכן להיפך שאינה נחשבת דירה כשאינה ראויה לאחד מאלו. והרא"ש (שם) כתב "ובא שרא ליה לרב אחא בר אדא למינני בר ממסללתא משום סירחא דרגישתא, ומיירי באכסניא דאי בביתו היאך עשה סוכה מתחלה בדבר שהיה מצטער לישן בה ויפטר משום מצטער", עכ"ל. וכעין זה לשון הטר"ס (דווקא שבה לו הצער במקרה אחר שעשה שם סוכה) אבל אין לו לעשות סוכתו לכתחלה במקום הריח או הרוח ולומר מצטער אני, עכ"ל. וחילוק לשונותיהם הוא בכך שלפי דעת היראים הטעם שאין פטור מצטער באופן שבנה סוכתו במקום צער מאחד מאופני ישיבת סוכה הוא משום שסוכה במקום זה אינה נחשבת דירה כלל, ומשום כך הרי זה כמי שלא בנה סוכה שחייב לטרוח לקיים מצות סוכה ככל שאר המצוות, אולם לפי דעת הרא"ש והטור אף סוכה העשויה במקום צער נחשבת דירה, אלא שלענין הפטור שפטרה התורה מצטער מן הסוכה בזה הגבילו שאין פטור זה אמור במי שהכניס עצמו למצב הצער. [ולכאורה נחלקו אם מצטער הוא פטור או שהוא הפקעה שאין צורת דירה במקום צער וממילא שאנוס הוא מקום המצוה].

והנה השלחן ערוך העתיק לשון הרא"ש ואילו הרמ"א העתיק לשון המרדכי, וכתבו הורע אמת (ח"א סימן צא) המור וקציעה (שם) והשווא ומשיב (רביעאה, ח"א סימן כט) שנחלקו השלחן ערוך והרמ"א בפסק ההלכה בזה, ונפקא מינה לענין מי שעשה סוכתו במקום צער אם יכול לישב באותה סוכה שיש לו בה צער, שלפי דעת השלחן ערוך יוכל לישב בסוכה זו, שהרי רק נמנע ממנו פטור מצטער אבל סוכה זו נחשבת סוכה וממילא שיהיה חייב בה. מצות סוכה ולברך על ישיבתה, אולם לפי דעת הרמ"א אף שאין לו פטור מצטער מכל מקום אינו יכול לישב בסוכה זו, שכיון שצער הוא לישב בה אין לה שם דירה ואין מקימים בה מצות סוכה, ועליו לטרוח אחר סוכה אחרת, וכמו כן נפקא מינה לענין סוכה אכילה בסוכה שמתחילה לא הייתה ראויה לשינה, שלפי דעת השלחן ערוך כיון שראויה היא לאכילה יכול לקיים בה מצות אכילה בסוכה, אבל לפי דעת הרמ"א אין שום סוכה זו ראויה לשינה אינה נחשבת דירת סוכה שצותה תורה על האדם לעשות לו וממילא שאינו מקיים בה מצות דירת סוכה אף באכילה. ומטעם זה לבני ספרד ההולכים לאורו של השלחן ערוך יכול לקיים מצות סוכה בסוכה זו שמצטער בה, ואילו לבני אשכנז אינו יכול לקיים מצות סוכה בסוכה זו.³ כאמור בהערה לעיל בתשובת שאלת 'מהו גדר מצטער' כתבו היראים (מצוה תכא) הרא"ש (סוכה פ"ב סימן יב) שאין פטור מצטער אמור אלא במי שהעמיד תחילה סוכתו במקום הראוי לו לקיום

תשובה: פטור משום מצטער, שכיון שהסוכה בעצמה ראויה למגורים, ואף לתלמיד זה ראויה היא בכל ימי החג מלבד בלילה זה, נחשבת היא לדירת סוכה הראויה, וממילא שיש בה פטור מצטער, וכיון שאינו יכול להרדם כלל מרעש קול לימוד התורה שבסוכה נחשב כמצטער ופטור משיבת סוכה⁵.

חובת סוכה לישן בישיבה

שאלה: תלמיד ישיבה שמגיע לחוג את שמחת תורה בישיבתו והגיע בערב שמחת תורה וחפץ לישן בישיבה ומצא שאין מקום בסוכת הישיבה, האם רשאי לישן בחדרו.

תשובה: אסור לו לישון בחדרו, שחייב במצות סוכה ואינו נפטר בפטור מצטער, שאין פטור מצטער בעשיית הסוכה, שפטור זה הוא רק למי שעשה סוכה ומצטער בישיבה בה⁶.

אירוח אצל הורים שאין להם סוכה

שאלה: מי שהוריו אינם שומרי תורה ומצוות ואין ברשותם סוכה ביקשו שיבוא לבקרם ולסעוד אצלם בחול המועד של סוכות, האם מותר לאכול עמם שלא בסוכה.

תשובה: אם יכול להמנע שלא לאכול אלא עד כביצה פת או תבשיל ממיני דגן בשיעור הפחות מכדי אכילתו בסעודתו שבכל יום באופן שלא יפגע כבודם, ימנע ולא יאכל אלא שיעור זה⁷, אולם אם אין אפשרות להמנע מלאכול שיעור גדול מכך בלא לפגוע בכבודם, אם אדם זה מבני ספרד מותר לאכול כל השיעור הנצרך, ואם הוא מבני אשכנז יעשה שאלת חכם כיצד לנהוג בחכמה ובתבונה ולהמנע מלאכול שיעור זה מחוץ לסוכה⁸.

שואל ומשיב | פסקי הלכות בעניין מצטער מרבינו שליט"א

א. מצינו כמה אופנים שאדם פטור מסוכה כשהוא מצטער - כגון הולכי דרכים, חולה ומשמשי החולה. ובטעם הפטור כתבו התוס' בסוכה

⁵ כפי שהובא בהערה לעיל בתשובת שאלת 'גדר פטור מצטער', כתבו הפוסקים שפטור מצטער הוא בכל צער שאם היה בביתו היה יוצא מחמתו מחדר שנמצא בו לחדר אחר. ומטעם זה נראה שבאופן שיש רעש בסוכה המקשה על השינה שם, שבאופן זה אדם עובר לישון בחדר אחר נכלל הוא בפטור מצטער, ומשום כך תלמידי ישיבה הישן בסוכת הישיבה ואינו יכול להרדם מחמת רעש התלמידים הלומדים שם פטור מן הסוכה.

⁶ כתב הביכורי יעקב (סימן תרמ"ט יג) שאף שמי שכבו נרות שבסוכתו פטור מן הסוכה ואינו צריך ללך לסוכת חבירו משום שצריך ללשון לסוכת חבירו, מכל מקום אין לפטור מטעם זה אדם שאינו יכול לעשות סוכה בביתו, משום שאין פטור מצטער אלא למי שעשה סוכה וארע שבאחד הימים נעשה לו צער לישב בה מאיזה טעם כגון שכבו הנרות, שבזה פטור משום תשבו ענין תדורו, אולם אין פטור מצטער מלבושת סוכה, ומשום כך על האדם לבנות סוכה אף שכרוך בזה צער או טרחה כל שאינו יותר מחומש. ומטעם זה נראה שאף תלמיד זה חייב במצות סוכה ואסור לו להפקיע עצמו ממצוה זו וחייב לשוב לביתו לישב בסוכה, שהרי אין זה מקרה המתחדש אלא מראש נסע למקום שאין בו סוכה הראויה לו.

⁷ כמבואר לעיל בתשובת שאלת 'שיעור האכילה המחויבת בסוכה' אכילת עראי הפטורה מסוכה היינו פת בשיעור כביצה, ותבשיל מעשי ממיני דגן שלא קבע עליו סעודה, והנה התבאר שם שנחלקו הפוסקים אם חובת ישיבה בסוכה הוא באכילה בשיעור כביצה, או רק באכילה שיש בה שיעור קביעות סעודתו הרגילה בה בכל יום, ואמנם התבאר שם שעיקר ההלכה להחמיר שלא לאכול תבשיל העשוי ממיני דגן בשיעור יותר מכביצה אחת מחוץ לסוכה, אמנם לענין הנידון שלפנינו שיש ענין של מצות כיבוד אב ומדאורייתא יש להקל כדעת הסוברים שאין חייב סוכה אלא בשיעור שדרך אדם זה לקבוע סעודתו עליו בכל יום. ומטעם זה יש להקל בנידון זה שיוכל לאכול עד שיעור קביעות סעודתו הרגילה מחוץ לסוכה כדי שלא ימנע ממצוות כיבוד אב, וכמו כן יש להקל לענין חישוב השיעורים באכילה פת בשיעור כביצה, כפי המבואר בתשובת השאלה האמורה לעיל מעיקר הדין יש להחמיר לענין ישיבה בסוכה כפי הדעות שלא התקטנו השיעורים ושלא לאכול יותר משיעור ביצת זמנינו, אולם לענין נידון זה שיש בו חשש מניעת כיבוד אב יש להקל לחשב שיעור הביצה כפי הדעות בשיעור גדול בכ 100 ס"מ כיון שהתקטנו השיעורים, וכפי שמצינו במשנה ברורה (ביאור הלכה סימן רע"א) שחשש לדעות אלו לענין דינים מדאורייתא, ומצות כיבוד אב הפוטרת מסוכה משום עסק במצוה הרי דאורייתא היא.

(דף כ"ו ע"א לגבי מצטער והולכי דרכים) משום דכתיב 'תשוב' - כעין תדורו.

ב. מצטער זה שאינו יכול לישון או לאכול בסוכה מפני הרוח, קור או חום, ריח רע או זבובים ויתושים, וכיו"ב.

ג. מצטער הפטור הוא רק מדבר שדרך בני אדם להצטער ממנו, אבל אם נגרם צער רק לאדם מסוים, אבל שאר בני אדם אינם מצטעים בו - חייב בסוכה אף שהוא מצטער.

ד. גדר דינו של מצטער הוא אפי' אם לא היה עוזב את ביתו ויוצא לחצר או לרחוב מחמת זה אלא רק עובר לבית או לחדר אחר, ואם לא היה באפשרותו היה נשאר בביתו - מ"מ פטור מהסוכה.

ה. אדם שעושה סוכה במקום שמפחד לישון בה בגלל חיות וכל כיו"ב נחשב שאין לו סוכה ואין יוצא בה ידי חובתו באכילתו שם וצריך לעשות סוכה במקום אחר ולהוציא על זה עד חומש מנכסיו.

ו. מי שמצטער מחמת שאשתו אינה ישנה עמו, אין הדבר פוטר מן הסוכה, אך בליל מצוה יכול לישון בביתו ואף אינו חייב לחזור לסוכה אלא יכול לישון בבית עד הבוקר.

ז. אשה שמפחדת לישון לבדה בבית אם בעלה מצטער בגלל צער אשתו יש להסתפק אם זה כלול בפטור מצטער, כיון שאין הצער מעצם הסוכה. אך אם הדבר אינו מפרע לו - חייב בסוכה.

ח. אם יש אורחים בסוכה ואינו יכול לישון שם, יש להסתפק אם זה נחשב מצטער שפטור מן הסוכה, כיון שאין הצער מגוף הסוכה.

ט. מצטער מקור וחום, שפטור מהסוכה, יש להסתפק אם מחויב להביא תנור חימום או מזגן [נייד] ולכאורה נראה שאם הוא מצב חד פעמי אינו חייב לעשות כן, אך אם הוא כן באופן קבוע לכאורה נראה דמיחשב שאין לו סוכה.

י. אדם שעושה סוכה במקום שנכנסים חתולים ומפחד לישון שם לדעת השו"ע צריך לישון שם כך, ולדעת הרמ"א זה הרי זה נחשב שאין לו סוכה אף לאכילה.

יא. מי שלא יכול לישון בסוכה בגלל נמלים וחרקים שעולים על מיטתו זה נחשב שאין לו סוכה ואינו יוצא ידי חובה אף באכילתו.

יב. מי שלא יכול לישון מחמת רעש כגון משמחת בית השואבה וכדו' צריך לעשות כל השתדלות שהרעש לא יפריע לו [אטמי אוזניים וכו'], אך אינו מחויב לקחת כדורי שינה], אך אם זה לא עוזר, ואם היה בביתו היה עובר לחדר אחר מחמת רעש זה - יל"ד שדינו כמצטער שפטור מהסוכה.

יג. מי שגר בסמיכות לאולם אירועים או בתי כנסיות ואינו יכול לישון בלילות כלל מחמת אירועי שמחה הרי זה נחשב שאין לו סוכה וצריך להוציא עד חומש מנכסיו כדי למצוא סוכה אחרת מחמת שסוכתו פסולה.

⁸ בגמרא (סנהדרין פה ע"ב) שנינו "לכל אין הבן נעשה שליח להכותו ולקללו חוץ ממסית", וכתב הר"ף שם שיש ללמוד מדברי הגמרא שאף אב רשע חייב הבן בכבודו ומשום כך אף שחייב מלקות אסור הבן להכותו. וכן דעת הרמב"ם (ממרים פ"ו ה"א). אולם הטור (יו"ד סימן רמ) והגהות מיימוניות (ממרים פ"ו אות ז) הוכיחו מדברי הגמרא (ב"מ סב ע"א) ששנינו שאם האב לוח בריבית ולא עשה תשובה אין הבן חייב בכבודו, שאב רשע שאינו עושה מעשה עמך אין הבן חייב בכבודו. [וראה בבית יוסף (שם) מה שכתב ביישוב הסוגיות].

ובפסקי ההלכה נחלקו הפוסקים: השלחן ערוך (שם סי"ח) פסק כדעת הראשונים שחייב אדם אף בכבוד אביו רשע, והרמ"א (שם) פסק כדעת הראשונים שאין אדם חייב כבוד אביו רשע. ומטעם זה כאשר האב אינו שומר תורה ומצוות ועובר איסורי דאורייתא בפרהסיא הרי שלפי דעת הרמ"א אין הבן חייב בכבודו, ואם כן אין עוסקו כבוד אביו נחשב עוסק במצוה לפוטרו ממצות סוכה, ומטעם זה מי שהוא מבני אשכנז הנוהגים כפסקי הרמ"א אינו יכול לדחות מצות סוכה משום עוסקו בכבוד אביו רשע, אלא שכאמור יש להוזהר בכל מקרה לגופו ולוהעץ עם חכם באופן ההנהגה בפועל בזה. ואולם לדעת השלחן ערוך שאף כבוד אביו רשע חייב אדם הרי שעסק בכבוד אביו נחשב עוסק במצוה, וכיון שאין בבית אביו סוכה פטור הוא ממצות סוכה משום עוסקו בכבוד אביו.

ואמנם אף לדעת הרמ"א יש להסתפק שאפשר שהחילונים של היום נחשבים כתינוקות שנשבו כיון שגדלו רח"ל על חינוך כפרי ואינו יודעים חובתם בעולמם, וכמבואר בחזון איש (יו"ד סוף סימן ב), ואם כן אפשר שאינם נחשבים רשעים לענין זה, וממילא שחייב הבן בכבודם, ומאידך אפשר שדין התינוק שנשבה אינו אלא באותם תינוקות שנשבו לבין הגוים במקום שאין שם יהודים ויהדות כלל, אולם אותם הגוים בארץ ישראל שמצוים בה ב"ה גם יהודים שומרי מצוות וממילא שמעו מהם מעניני הדת, עליהם היה להשכיח בדרך האמת ואינו נחשבים תינוקות שנשבו, ועוד שאפשר שאף התינוק שנשבה שאינו בכלל מומר מכל מקום אין חובה לכבדו כיון שאינו מקיים מצוות. ומשום כך מעיקר הדין אינו נפטר ממצות סוכה, ומכל כיוון כאמור ראוי להמנע מלכבדו מלבוא בסבך זה, כמבואר לעיל שניתן להקל לאכול תבשיל ממיני דגן בשיעור הפחות מכדי אכילתו בסעודתו שבכל יום, וכמו כן לאכול פת בשיעור כביצה כפי השיעור הגדול שהוא כ 100 סמ"ק.